

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Heikki Viitala | 19.11.2013

Rakennustuotteiden markkina- ja turvallisuusvalvonta 2013

The logo for Tukes (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto) is displayed in a large, white, rounded, lowercase font. The letters are thick and have a slight shadow effect, giving them a three-dimensional appearance. The logo is centered on a teal-to-white gradient background that is part of a larger rectangular area on the slide.

tukes

Mitä markkina- ja kemikaalivalvonta on?

- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) tekee TUOTTEIDEN markkina- ja kemikaalivalvontaa, noudattaen kunkin tuotealueen lainsäädäntöä sekä EU:n asetusta 765/2008
- EU:n rakennustuoteasetus (CPR) tuli voimaan 1.7.2013 – sellaisenaan velvoittavana ja suoraan Suomessa
- Myös tuotehyväksyntälaki tuli voimaan 1.7.2013
- CPR- rakennustuotteita valvoo Tukesin PR-ryhmä
- Tuotevalvonta EI OLE rakentamisen valvontaa
- Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tulee seurata tuotteiden käyttämistä.... ” (MRL 181§)

Rakentaminen ja rakennustuotteet

- Talojen uudisrakentaminen 12-14 mrd€/v
- Talojen korjausrakentaminen 10 mrd€/v
- Infrarakentaminen (maa) 6 mrd€/v
- Rakennustuotteiden osuus karkeasti 40%
rakentamisen kustannuksista, siis noin **10 mrd€/v**
- RT-valmistajia yli 6000 kpl **60 000 hlöä**
- mikroyrityksiä 85%, pk-yrityksiä 99%
- Rakennustuotenimikkeitä Suomen markkinoilla yli 100 000
Työkohteita kesken n 10 000
- Rakennustuotteiden vienti 6 mrd€/v
- Rakennustuotteiden tuonti 4 mrd€/v
- Suomi on EU:n suurin viejä/capita (teräs&puu)

EU:n rakennustuoteasetus (CPR)

- Voimaan kaikilta osin 1.7.2013
rutinaa.....RYTINÄÄ.....rakennemuutos
- Meillä ei ole mahdollisuutta olla panematta toimeen
- Kiitettävää aktiivisuutta havaittu toimialoilla – paljon koulutusta
- Tietoa on monilla – joillakin ei
- Vastarintaakin löytyy

CPR:n merkitys valmistajalle

- CPR on yksityiskohdiltaan mutkikas, mutta perusmerkitys aukeaa helposti rakennusalan toimijalle
- CPR:n luonne toinen kuin monissa muiden alojen (NA) direktiiveissä
 - NAD: yksi ominaisuus, jota ei saa olla - vaara
 - **CPR: ne ominaisuudet, joita tuotteessa tulee olla kussakin käyttötarkoituksessa, pitää määrittää ja tulokset ilmoittaa yhtenäisellä tavalla suoritustasoina (CE-merkinnässä) ja suoritustasoilmoituksessa.**
 - RakMK ja tuotteen käyttötarkoitus määrittävät vaatimustasot kussakin rakennuskohteessa
 - CE-merkintä on pakollinen tuotteille, joille on olemassa yhtenäistetty EN-standardi, jota on pakko noudattaa. Tuotestandardreja nyt 432 kpl
- **Tyypitestausta välttämätön, yleensä NB-suorittamana. Valmistuksessa oltava myös valvontajärjestelmä (FPC), joka varmistaa suoritustason pysyvyyden - maksaa, kestää, pakko oppia**
- Valmistajan tehtävä suoritustasoilmoitus ja CE-merkintä siinä ilmoitettavine suoritustasoineen - **vaatii paneutumista, osaamista**
- Standardien soveltamisaloissa esiintyy ”harmaita” alueita

VAATIMUSTENMUKAISUUDEN OSOITTAMISMENETTELYT

AVCP-luokka 2 on poistettu käytöstä

Vaatimustenmukaisuuden osoittamismenettelyt / AVCP-luokat	1+	1	2+	2	3	4		
Tuotteen alkutestaus	■	■	●	●	●	●	■	●
Tehtaalta otettujen näytteiden testaus	●	●	●		●			
Tehtaalta, markkinoilta tai rakennuspaikalta otettujen pistokoenäytteiden testaus	■							
Tehtaan sisäinen laadunvalvonta	●	●	●	●	●	●	●	●
Tehtaan ja sen sisäisen laadunvalvonnan alkutarkastus	■	■	■	■	■	■		
Tehtaan sisäisen laadunvalvonnan jatkuva valvonta, arviointi ja hyväksyminen	■	■	■	■				

● Valmistaja

■ Ilmoitettu laitos (notified body)

Tilanne kentällä 11.2013

- Koko kevään jatkunut voimakas neuvonnallinen kysyntä päättyi heinäkuun alkuviikoilla
- Heinäkuun alussa kaupoissa olleet rakennustuotteet olivat suurelta osin vielä ilman CE-merkintöjä ihan laillisesti - tuotteet oli asetettu saataville markkinoilla jo ennen kyseistä päivämäärää.
- Kaupan ala on kuitenkin ryhtynyt tietojemme mukaan mittaviin toimiin tuotesortimentin vaihtamiseksi CE-merkityiksi
- Osin on ilmennyt myös ylilyöntejä - myös niiltä rakennustuotteilta on vaadittu CE-merkintöjä, joissa se ei ole mahdollinen
- Vähittäiskauppa edustaa pientä osaa rakennustuotteiden markkinavirrasta, mutta välittää viestiä pienrakentajille, alan valmistajille ja tuontituotteiden jakelijoille
- Jotkut valmistajat ovat pyrkineet käyttämään CE-merkintää sellaisissa tuotteissa, joissa sitä ei saa käyttää.

Tilanne Tukesissa

- Tilanteista rakennustyömailla on kantautunut vain vähän tietoja Tukeisiin, rakentamisen valvonnasta ja rakennustuotteiden käytön seurannasta vastaavat kunnalliset rakennusvalvontaviranomaiset (ei Tukes)
- 1.7. alkaen nettisivuillamme käytössä olleen ilmoituslomakkeen kautta on saatu vähemmän tietoja kentältä kuin odotettiin
- Kuntien rakennusvalvonnasta ei ole saatu toistaiseksi ilmoituksia. Rakentamisen valvontaa ohjaava YM on informoitu asiasta.
- Rakentamisen valvonnan ohjaus ei kuulu Tukesin toimivaltuuksiin
- Ilmoituksia kentältä on saatu alan toimijoilta
- Kaikki 4 asiantuntijaamme on tositoimissa jo noin 70 yrityksen osalta.
- Lisää ilmoituksia saamme päivittäin.

Iso laiva kääntyy

- Työsarkaa riittää ennen kuin kaikki rakennusalan yli 6 000 toimijaa Suomessa osaavat toimia EU:n rakennustuoteasetuksen edellyttämällä tavalla
- Koskee pitkälle yli 100 000 eri tuotetta
- EU:n rakennustuoteasetuksen edellyttämät toimet tyyppitestauksineen ovat raskaanlaiset
- <http://www.henhelpdesk.fi/www/fi/> ja <http://www.tukes.fi/fi/Toimialat/Rakennustuotteet/> auttavat alkuun
- Pienimmille yrittäjille haaste voi näyttäytyä ylivoimaisena
- Tiedossa on jo muutamia toimintaansa lopettavia/lopettaneita pienyrityksiä
- Kannustamme paneutumiseen, sitkeyteen ja yrittämiseen - ei kannata luovuttaa perehtymättä asiaan
- Päätöksen lopettamisesta on tehnyt toistaiseksi jokainen yritys itse.
- Seuraamuksia koskevien EU:n rakennustuoteasetuksen artiklojen 56-59 käyttö viranomaisoimissa on vielä edessäpäin

MARKKINAVALVONTA

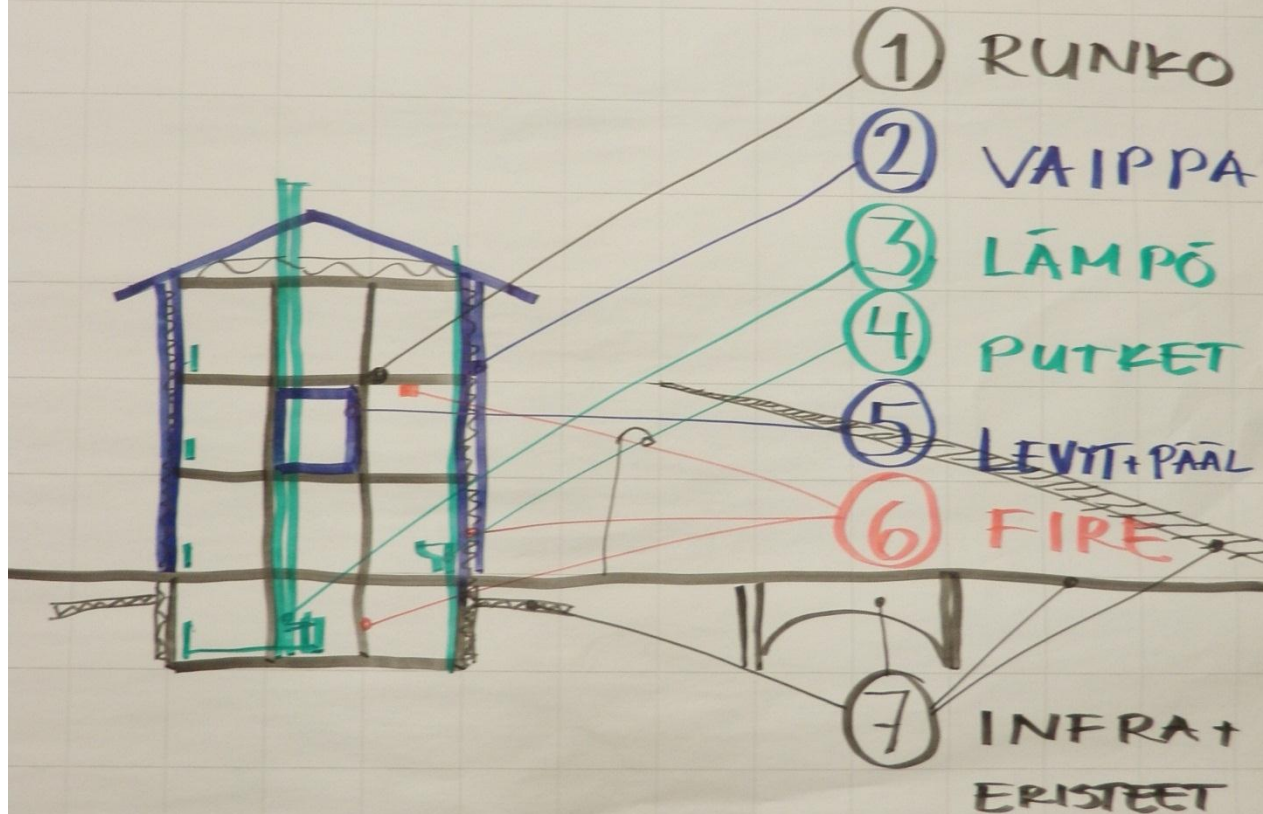
- Miten EN-standardikenttä hallitaan?
- Mitkä ovat valvontaprosessit?
- Miten valvonta resursoidaan?
- Mitkä ovat painotukset?

CPR

TUOTELOHKOT

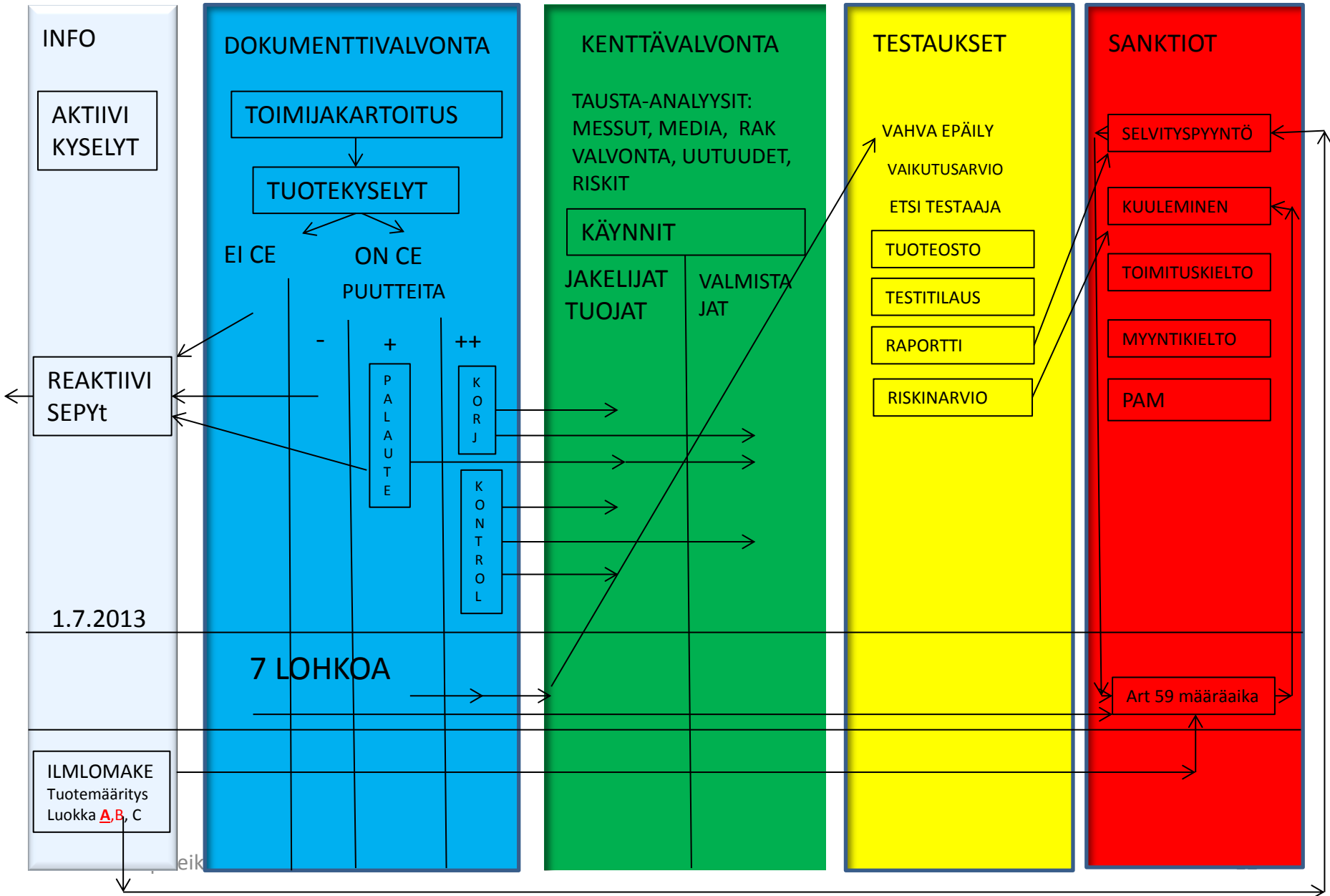
KAIKISSA LOHKOISSA

> 50 TUOTE STANDARDIA

CPR MARKKINAVALVONNAN OPERATIIVISET PROSESSIT

20.10.2011 HEV

RESURSSIKEHITYS 2013-2016, YM-RAHOITUS

- R-tiimin vahvuus 1.10.2013 alkaen 0,6 + 4 asiantuntijaa
- 2013-2014 valvonta reaktiivista

- Seitsemän asiantuntemuslohkon TIEDOLLINEN hallinta:
- 1 **RUNKO**: asiantuntija aloitti 1.3. **EN 1090 tuotealueelta**
- 2 **VAIPPA**: **hallussa julkisivut**, jatkuu kattotuotteissa
- 3 **LÄMPÖ**: **hormit hallussa**, (tulisijat SM?)
- 4 **PUTKET**: sisältyy suunnitelmiin 2014-2015
- 5 **LEVYT**: asiantuntija aloitti 1.10. **tuotealueelta pinnoitteet**
- 6 **FIRE**: optio 2016
- 7 **INFRA+ERISTEET**: **er hallussa**, **1 aloitettu bitumit+kiviainekset (LVM)**
- **Kuuden asiantuntijan panos tarpeen, lohkolle 1 tarvitaan kaksi**

MAVA-PAINOPISTEET

- Reaktiivinen kohdentaminen
- Priorisointi
 - 1) hEN-alueen tuotteet ilman CE-merkintää
 - 2) tuotteet CE-merkitty väärin perustein tai hämärin dokumentein
 - 3) tuotteet, joissa havaittavaa vikaa/puutteita
 - 4) proaktiivisten valvontaprojektien tuotteet (7 lohkoa)
 - 5) jälkiseurannan tuotteet
 - 6) tuotehyväksyntälain alaiset tuotteet (rajankäynti)
 - 7) muut tuotteet
- Neuvonta (Valmistajat, jakelijat, rakennusvalvonta)

PT-laitelain valvontaresurssit 2014

- Resurssileikkaus 25%
- Toteutettu työjärjestelyin
- 2012: 5,3 htv 2013: 4,3 htv 2014: 3,6 htv
- Lakisääteiset tehtävät jää, muista leikataan
- Testaukset vain häkävaroittimille
- Palovaroitimet: EU-projektin seuraukset
- Kovat työpaineet – voidaan myös selvittää

Pelastustoimen laitteet ja CPR

- Palovaroittimet
 - Testauksia tehty pitkään joka vuosi, myös 2013
 - Nyt EU-Joint Program kohde, 10 maata, valmis 2014
 - Suomen tulokset mukaan, testit Belgiassa
- Häkävaroittimet
 - Testautukset aloitettu 2012, jatkuu 2013 (Suomessa)
 - EN-standardissa kehittämisen varaa
- Käsisammuttimet, testeissä 2013 viimeistä kertaa?
- Tulisijat?

Ammattilaistuoitteet

- PI-komponentit
 - Asiat kentällä hyvin hallussa
- SA-komponentit
 - Tehty CE-merkintäkysely, kaikki tietoisia
- Savunpoistoluukut
 - Kentällä parannettavaa, hommat käynnissä?
- Poistumistievalaistus

Valvonnan tarpeet

- Pelastustoimen laitteiden kaupassa CE-osaamisen taso oleellisesti parempi kuin muissa rakennustuotteissa
- Haasteet netti- ja halpatuonnissa
- Palo- ja häkävaroittimet kulutuselektroniikkaa halvimmasta päästä – kestoikä 5-10 v
- Laaja EU-valvonta puree uusiin
- Mikä puree vanhentuneisiin?
- **Vain toimiva varoitin voi pelastaa henkiä**

Kiitos

ALKUVAIHE 2013

- Pääosa CE-merkitsemättömien tuotteiden karsiutumisista pitää toteutua rakennuskohteissa, rakentajan ja tuotetoimittajan kesken
- Sopimusehdot tärkeässä roolissa
- Tärkeä viesti rakentajille: valmistajalta tai EU-maahantuojalta kesäkuun jälkeen markkinoille lähtevät hEN-tuotteet ilman suoritusasoilmoitusta ja CE-merkintää ovat **lain vastaisia !**
- Varastoissa voi ja saa olla vanhoja tuotteita
- Tuotehyväksyntälaki voimassa rakennustuotteille, joissa ei saa olla CE-merkintää, valvonta YM

Markkina- ja valvonnan velvoittekeino

- CPR 56 artikla:
- 1. Jos markkina- ja valvontaviranomaiset havaitsevat, että tuote ei täytä tässä asetuksessa säädettyjä vaatimuksia, niiden on vaadittava taloudellista toimijaa toteuttamaan korjaavat toimenpiteet
 - tuotteen saattamiseksi vastaamaan vaatimuksia tai sen poistamiseksi **markkinoilta** tai sen palauttamisen järjestämiseksi
- 4. Jos toimija ei toteuta riittäviä toimenpiteitä, markkina- ja valvonnan on toteutettava väliaikaiset toimenpiteet, joilla
 - kielletään tuotteen asettaminen **markkinoille** tai rajoitetaan sitä, tai
 - poistetaan tuote **markkinoilta** tai järjestetään sen palautus

Muodollinen puutteellisuus

- CPR 59 artikla:
- 1. ”Jäsenvaltion on vaadittava toimijaa korjaamaan puutteellisuus, jos
 - b) CE-merkintää ei ole kiinnitetty
 - c) suoritustasoilmoitusta ei ole tehty
- 2. Jos puutteellisuus jatkuu, markkina-
valvonnan on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet **markkinoilla** saataville asettamisen rajoittamiseksi, kieltämiseksi, palauttamisen järjestämiseksi tai poistamiseksi **markkinoilta**